

Uchwała z dnia 2 kwietnia 2008 r., III CZP 23/08

Sędzia SN Marek Sychowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Marian Kocon

Sędzia SN Krzysztof Strzelczyk

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Marty B. przeciwko Powszechnemu Zakładowi Ubezpieczeń na Życie S. A. w W. o zapłatę, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 2 kwietnia 2008 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 6 grudnia 2007 r.:

„Czy stanowi orzekanie co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem pozwu, zasądzenie świadczenia wyliczonego zgodnie z warunkami umowy ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci, w sytuacji, gdy przedmiotem żądania pozwu była waloryzacja tego świadczenia i jego zasądzenie w zwaloryzowanej wysokości, a nie ma przesłanek do zastosowania przepisu art. 358¹ § 3 k.c.?”

podjął uchwałę:

Zasądzenie świadczenia pieniężnego w sumie nominalnej w sytuacji, gdy przedmiotem żądania pozwu jest zasądzenie świadczenia w zwaloryzowanej wysokości (art. 358¹ § 3 k.c.), a nie ma przesłanek do zwaloryzowania świadczenia, nie stanowi orzeczenia co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem (art. 321 § 1 k.p.c.).

Uzasadnienie

Marta B. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń na Życie S.A. w W. kwoty 60 000 zł z odsetkami ustawowymi jako zwaloryzowanego świadczenia z tytułu trzech umów ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci. Na żądanie to składają się kwoty: 12 554,90 zł z umowy zawartej w 1986 r., 41 195,18 zł z umowy zawartej w 1990 r. i 6249,97 zł z umowy zawartej w 1991 r. W sprawie jest niesporne, że po upływie okresu ubezpieczenia pozwany zaoferował

powódce z tytułu tych umów – odpowiednio – kwoty 821, 216 i 2690,25 zł, nie zostały one jednak wypłacone. Sąd Rejonowy w Szczecinie uznał, że waloryzacji podlegają, aczkolwiek nie w rozmiarze, którego domaga się powódka, jedynie świadczenia z pierwszych dwóch umów i wyrokiem z dnia 30 maja 2007 r. uwzględnił powództwo do kwoty 15 400 zł z odsetkami ustawowymi, a w pozostałej części oddalił je. Na zasądzoną kwotę składają się zwaloryzowane świadczenia z umów z 1986 r. i 1990 r. w wysokości – odpowiednio – 10 252 i 2401 zł oraz niezwaloryzowane świadczenie z umowy z 1991 r. w wysokości 2692,25 zł.

Wyrok Sądu pierwszej instancji w części oddalającej apelację zaskarżyła powódka. Sąd Okręgowy w Szczecinie rozpoznając apelację ustalił, że suma nominalna świadczenia należnego powódce z umowy z 1991 r. wynosi kwotę 6650 zł. W tych okolicznościach Sąd ten powziął poważne wątpliwości, które ujął w zagadnieniu prawnym i na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. przedstawił je do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Żądanie sądowej waloryzacji świadczenia pieniężnego, polegającej na zmianie jego wysokości (art. 358¹ § 3 k.c.), może przybrać różny kształt, w zależności od okoliczności i od wyboru wierzyciela. W szczególności, jeżeli wynikające z orzeczenia lub umowy wymagalne roszczenie o świadczenie w sumie nominalnej nie zostało spełnione, może ono polegać na żądaniu zasądzenia świadczenia w wysokości ustalonej w wyniku jego zwaloryzowania. Taki sposób żądania waloryzacji świadczenia jest powszechnie przyjęty i akceptowany w orzecznictwie. W ten sposób zostało ono sformułowane również w sprawie, w której powstało rozstrzygane zagadnienie prawne.

Jeżeli wynikające z orzeczenia lub umowy roszczenie o świadczenie w sumie nominalnej jest wymagalne i nie zostało zaspokojone, a wierzyciel żąda zasądzenia świadczenia w wysokości zwaloryzowanej, należy rozumieć, że żąda zasądzenia świadczenia, które jest mu należne. W żądaniu zasądzenia tego świadczenia mieści się żądanie zasądzenia świadczenia w sumie nominalnej (art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.). Okolicznościami faktycznymi uzasadniającymi żądanie są okoliczności, które według wierzyciela dają podstawę do waloryzacji świadczenia (art. 358¹ § 3 k.c.), ale także wskazują na wymagalność roszczenia o świadczenie w części obejmującej sumę nominalną i niezaspokojenie wierzyciela w tym zakresie (art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c.). Stwierdzenie przez sąd przesłanek dających podstawę do

waloryzacji świadczenia uzasadnia zasądzenie go w sumie zwaloryzowanej, tj. w sumie nominalnej, odpowiednio podwyższonej na skutek waloryzacji; wówczas kwota zasądzona, obejmująca zwaloryzowane świadczenie, pochłania sumę nominalną świadczenia. Stwierdzenie natomiast braku przesłanek do zwaloryzowania świadczenia sprzeciwia się dokonaniu jego sądowej waloryzacji, nie powoduje jednak niezasadności powództwa o zasądzenie świadczenia w sumie nominalnej jako świadczenia wynikającego z roszczenia wymagalnego i niespełnionego przez dłużnika. Wobec tego, że zasądzenie tego świadczenia mieści się w żądaniu pozwu zasądzenia świadczenia zwaloryzowanego, jego zasądzenie nie jest orzeczeniem co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem (art. 321 § 1 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę, jak na wstępie (art. 390 § 1 k.p.c.).